

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 Iunie st. v.
18 Iunie st. n.

Este in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 23.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

E l m i r a.

— Roman original. —

(Urmare.)

Sub crengile braghinilor înfloriți ședea ea, pe pólă ținând o cosetură.

Vederea ei sfredeli cumplitul lui propus, sfășiându-l cu noi chinuri.

— Ce mult e de când nu te-am întîlnit! — țise nevoit a-și mască agitarea.

Ea se sculă răspunzând:

— Mi se pare, că a trecut o lună.

— Me tem că vei fi uitat, dșoră, acele țile neasemenavere, ce am petrecut la olaltă?

— Nu voi uită nici odată, niște țile de sóre ce au trecut, — răspuse tot cu aceeaș intonare. Altcum, dle, sînt îndatorată de venirea diale. Doresc ați mulțami pentru tóte... și pentru paciența cu care implinai unele fantasii ale mele...

Accentul i fu de ghiată, ori dispreț. Vorbiă atât de neprefăcut și firesc; așa puțin dictat de mânie, cât el nu rosti alta, ca: „Nenorocita petrecere!”

— Trebuie să motivez pașul. Voi apăre ingrată... dar contra conștiinței nu pot. Lămureșce-mi te rog, asta scrisóre...

De dóue ori vru a se descoperi fetei, dar i lipsi curagiul. Întrebă deci, prin ce a deslugit asta primire?

— Și ce alta primire puteai pretinde? — țise arătându-i hârtia ce ținea.

Oh! da, fêta eră fágăduită altuia. De ce ar fi și cruțat rana peptului seu?

Adevêrul eră constat; durerea-i lovi creșcetul.

Ceti dar pascvilul, ce neputându-l esplică făr ai aduce aminte de dragostea lui și nevoind a se înjosi în taine și intrigi studentești, iș reținû isbucnirea pentru bărbătescul triumf, a suportă ușor infidelitatea unei fetișcane precalculate.

— Cređi dară ce stă aici? — îngănă după un timp.

— De ce nu? Timpul între studii ț-a fost lung, cu cine afară de mine iț alungai căscatul?

Cenușata palóre i fu de spaimă.

— Atunci, dșoră! — întrevorbirea dorită s'a terminat. Mai ai ore ceva?

— Nimic! de cât repețirea mulțamirilor, — adau-se ea.

Asta ultimă asprime il revoltă. C'un reproș amar, vru sê-i ureze norocul căsătoriei, când observă, că ea încă nu iș redicase privirea dela cosetură. Voind a luă și asta probă, tăcû morțiș ca mutul din Vand.

Se desamăgi. Ea nici cum nu încercă ca odi-

nióră, înțelegerea ochilor. Iș innălță capul, cu o mândrie vâtemată.

— Adio! — rosti el cu glas stins.

— Adio! — resună de pe buzele ei albite.

* * *

Eră 1 august. O ploită caldă cădû în zori, florile diamantisate esalau dulcele odor, până ce zefirii legănu armonia sêrbătorească a clopotelor, ce chieiau la biserică.

Elmira ascultă amețită, în pept i se redică mormântul fericirii...

Afară eșise sóre, un cârd de paseri concertă prin crengile verđi, pe drumul de țeră, îndepărtă diligința pe acel june ce afurisiă icóna iubită a unei fete practice... și precalculate.

Puțin mai târđiu un faeton elegant, sboră tot acea cale. Într'ensul ședeau dóue persóne, riđend în hohot.

Tasilo și Brancu!

V.

O tăcere grea se puse în familia invêțatorului; fieșce-care pentru sine eră copleșit de intristare. Ênșiși copiii perdură voia jocului, se întrebau: de ce nu veniă Severin sê cetescă, ori sê laude sporiul lor, pus în cifre pe o hârtie velină?

Elmira eșiă la mama în tindă, ier tatăl spunea: că terminându-și studiarea, ca fiu bun întórse la părinții ce il așteptau.

— Ia lasă tătucă, de ce nu a luat ca Tasilo remas bun? Socotiam sê-i dau ca pomenire, desemnul curții nóstre, — replică fiul.

— Hei băiete! nu ispitî. Va fi avênd grabă... ori alta opăcélă, ce șcii?

Însê lancu cu capul nu credea asta.

— Când vré omul, póte tot. Dar nû ne mai iubeșce, ietă pricina, — spuse el, cu intențiune a mângăia pe Lia bocitóre după serile iernei, când le povestiă Severin câte un basm, înainte de-a se retrage la ocupațiunile lor.

Combinarea ori cum, nu se apropiă de adevêr. Ier Elmira, ce putea sê-i lămurescă încâtva, tăcea cu o licărire de nădejde, că adevă el va scrie...

Și asta i sustinû serinetatea.

Dar când stoluri de paseri porniră, când sórele palid se strecură prin frunze înroșite, atunci cu rađa tómei s'a dus nădejdea, remănend numai cêtă... cêtă nêgră.

Singură cu vântul ce șueră cobitor se întrebă, ce a fost pécătos: „portarea ei, au fătárnicia lui?”

— L'am prețuit de-o potrivă ca mântuitor și prieten. de ce m'a rănit așa fără milă? — întrebă mai de multe ori.

Că el fu sora pentru ea, încorporarea ideală, asta nu spunea. Nici că i-a dat tinera-i inimă plină de acea iubire, care pentru o anumită clasă de femei, e în cuprinsul întregii vieți.

Logica esptă e străină sufletelor nevinovate. Simția numai, că credința ei până aci așa sinceră, se făcuse sfărâmată... Falnicele aripi ce-o susținură în ceriul incântămintelor, se inmoiară, căzând pe rămășițele unor nădejdi arse în înscrumate...

— Ddeul meu! de am greșit, șterge-l din inima mea; ier de nu — fă! nici sub ghii se nu uită icona lui!...

Atâta s'a rogat ea!

PARTEA II.

I.

Cum se perde cea resbătută de lumina dimineții, așa per bucurii, superării; credințe și amăgiri.

Resună de nou veselia, ca cirip de paseri — în familia învățătorului.

Asta casă ce-i ocrotia eră curată, înainte cu flori și arbori; de-asupra cu boltirea azură a firmamentului.

Linșcea răspândită resulfă fericire, dela sburdarea albinelor, până la surisul stăpânilor.

Numai Elmira păstră tăcere, cântul eră uitat, clarul părăsit. Ici colea se retrăgea pentru a ceti șirele Martei, ce o făceau și mai tăcută.

Feta amintise de Severin, confidenta trecut nepăsetore, povețind căuceririle și serbările ei. Ce-i pasă ei de sbuciumările unei inime?

Oh! acum, ce mângăere eră un suflet mai tiner... care se-i ajute a uită! A uită... alta nu voia! A uită... că este în adânc frântă... părăsită...

Însă care, pe cine se fie luat? Vai! ea nu șcea, că mama vindecă mai ușor rănile copiilor!

Aveau ei o rudenie, locuia în partea opusă a orașului. Dar ca avuți din bătrâni, se sumetiră peste fire, luând în ris, pe ori care căută a se apropia de ei. Seurtescu șcea, suferise dela ei unele umiliri, de și nu-i molestase încă cu cereri. Chipul lor eră trufăș, boldeau cu drag pe muncitorii onesti.

Multă vreme o mână pe mare, și în orbe nesotinți. Nechibzuirea și niște speculațiuni îndresnețe, le curmă poștele strălucirii. Lângă prăpastie se deșteptară, mai fără pâne pentru copii. Cu lipsele nenorocirii se adagă și hulirea norodului, ce ca măgarul fabulei: dă lovitura din urmă leului mai mort.

Părinții Elmirei vorbeau măhniți de neajunsurile familiei, în care eră și o fiică în vârsta fetei lor. O întâlniră în mai multe rânduri, ducând lucruri, spre a câștiga bani de hrană. Guri rele și inimi împetrite, porniră a necinsti sfioșele ei umblări.

Oh! cine crede, că fômea dore? Dar cine crede, că mai mult decât fômea, dore hula și minciuna?

Vai! trăiește ca o sântă, fi curată ca crinul, piôsă ca un copil, și nu scapi de clevețirile propriului teu secs. Nu te poți scuti contra reuțății, nu contra limbelor ce jertfesc fără scrupul: virtutea!

Dar așa a fost ori când, de cel gonit s'a lipit afurisenia...

Portă feta sarcina a lucră, însă disprețul întimpinat o tăia în suflet. Avea pe față drăgălășie, în adâncul negrilor ochi suferințe nemărginite.

Cu Elmira se iubi, pân nu se opuseră părinții împrietenirii. Ei doriau Pepitei mai mult, decât o fetă de... învățător.

Biéta feta încungiură întâlnirea cunoscuților... Elmira însă i ținu calea, aretându-i interes, și pofțind'o la ei cu acea sinceritate, ce legă pe nenorocit cu nenorocit. Se sfi Pepita la început, dar cuprinsă de insistarea căldurosă, făgădui.

Nu după mult veni timidă și șovăindă, cu genele inundate. Dna Seurtescu o îmbrățișă, un plâns amar, o istorisire a nenorocirilor, și uitat fu trecutul, uitat pustiul superării... Pepita se lipi de ei, ca de o nădejde inmugurată.

Cu ea intrase și ore-care distragere, pentru Elmira. Regăsirea unui cunoscut a copilăriei, e o reamintire viuă a aceluia timp de aur, ce numai odată gustăm...

Ele se despărțiseră ca copile, ca june se regăsiră, și ore cum?

Cu pretestul, că numai cei desmoșteniți de bunuri pământești au să învețe, petrecu Pepita ca un fluturel câștigându-ș slabe cunoștințe; deosebit din acei rami, din care porni a valoră. Cu o doioasă interesare, prinse Elmira a o instrua pe nesimțite în unele, a o îndrepta în altele. Cu încetul lucrurile ei deveniră căutate, ier ea ênsușindu-și gusturile familiei, se făcu o fetă nu numai drăgălășe, dar și ore cum instruată.

Intimitatea le aduse a fi mai nedespărțite. Pentru Pepita eră nou isvor de trai; pentru Elmira dragă ocupație, rar întreruptă de o veste a Martei.

De nu ținea așa drăptă credința în iubirea ei, aste șire pârjoliau prietenia, precum făcu epistola lui mult așteptată, ce ajunse acum.

Cuprinsul fu atât:

„Stimabilă domnișoră! Ânima aceea ce nu șciu din ce cauză fu așa de amar lovită, încă te iubește cu căldură S.“

Elmira o ceti în auzul tuturor, nici unii nu își dădură judecată despre sensul ce ascundea.

În sêra acelei zile, Pepita cântă dulcele ei melodii, cu o nespusă melancolie. Elmira eși în întunericul de afară, cu temple svęcnitore.

„Gândesc la tine“, resună din chilie, ea cu capul în mâni gemea.

Părinții o iubiau și acum, Pepita și frații își îndoiau fragețiile și totuș eră altcum. Tôte erau schimbate, tôte negre... negre. Așa simția încă unul. Hector, cănele țarcat...

Dela „nenorocita petrecere“, el nu a mai părăsit'o. Zăcea ori când lângă ea; îl neteția de decii și nenumerate ori. Tovarăș fidel, îl numiau copii.

Ierăș resună cântul Pepitei, cânt iubit, auzit de pe buzele... lui. Ierăș tremură melancolia până în umbra cotului, de unde râtecia gemetul ei în rotogolul lunei lui Ddeu. I poticniră genunchii, când se atinse ceva la mâinile cădate în jos.

Eră Hector.

Îngenunchiă la el, și încă odată i curseră lacrimi pe gramaș, ier el își împreună schionatul doios, cu obițele ei...

— Da! tovarăș fidel, el ne-a uitat cu voia! — oftă ea redicându-i capul. Tu șcii asta, imi însoțesci superarea...

Și cănele urlă scurt, apoi se făcu tăcere.

* * *

În dimineța următoare fu Elmira cu gene mai grele. Césurile dintre ieri și astăzi o făcură mai bătrână.

La dejun se apropia lăncu pe degete.

— Stai! — dișe Elmirei, — vęd strălucind ceva în chicile tale.

Eră un pēr cărunt. Alb ca zăpada!

— Ce ai? — întrebă Pepita, fiind singură.

— Nu-am nimic! — răspuse cu puternică voce, a-și îngropă internul rănit.

— Diuariul teu, îl pot ôre ceti?

Cu palôre de môrte se rogă:

— Numai acum nu... numai acum nu!...

De aci o mică împregiurare se aretă.

Elmira negligă cetirea, promenând prin tufișul, ce își vēja frunzetul remas, ca jalnice mărturie a unei veri trecute. Devenită sensibilă; o vorbă, un ton o închidea în sine. Veniau zile în care nu putea suportă musica, musica ce iubiă cu focul sufletului. Fugiă de ea în volbura naturii, până încetă, și o rechemau părinții...

Reînțorecea atunci cu mersul elastic, aretând zimbirea linișcei, ce imprășchiă ori ce propus a lor.

II.

Traiu le eră tot cel mai de mult. Ori-care avea ocupațiune, studii și lucruri a industriei, obicinuințele unei vieți linișcite și inteligente. Erau retrași, însă retragerea nu avea supărare. Cu Pepita intrase o dragă viușie, convingând despre buneta ei. Rivniă învingerea nenorocirilor prin muncă onestă, și a bérfirilor prin o portare esemplară. Ênsaș firea închisă a Elmirei fu ademenită de iubitôrea discrețiune cu care combină unele, dar neîntrebând detaiele îngropate...

În repaus, găsiă Pepita proiect de distragere. O escursiune, un joc social, ori a hrăni paserile îmblândite.

La aste se asociă nesmintit și Stoicu, om tinăr, ôspe plăcut la cei mari și mici a lui Scurtescu.

Despre el nu se putea spune, că poșede frumșeti, dar avea darul simpatie al unui spirit ager și-a unei statornicii marcate.

June cum eră, independent în ôre-care avere, și unicul bun a unor moși și strămoși, ce-l idolisau ca remășița unui fii murit timpuriu, el se ținea rezervat, ocolind ori ce împrieteniți sbrdate.

Scurtescu îl prețuia ca o escepție a junilor avuți, mai cu sêmă de când descoperi locul cinstit, ce designase Pepitei în inima sa.

Erau dôi fînțe din acele, cari găsindu-se odată, numai môrtea le desparte.

Ei aduseră pe Elmira la interesele sociale, câte un zîmbet i da nou farmec. Cărțile o căștigară, dar studiul musicei fu întrerupt pentru vecie.

Trecuse primăvera, câte un fruct atêrnă auros în pêrgă. Ceriu și pământ avea pace, numai Elmira simția că tôte sînt altcum; vechia pace o pârăsisse. Și o spunea numai sieși.

La câte o brodărie admirabilă, visă. În examinarea unui desemn a lui Iancu, tresăria auzind numele lui Severin, ier mai ades avea cobe rea pentru viitor.

Arșița verei, și-o secetă ardêtore pêrli vegetatiunea. Nori se iviau, dar nici un picur nu cădea spre a recori pământul, și a recrea omenimea înădușită.

Trecură luni făr de schimbare, când niște vânturi aprinse puse în spaimă mai multe provincii, înlocând teribilul seceriș al „cholerei“.

În orașe mai împoporate, luă rapiditate spăimêntătore.

Tôte dușmăniile se uitară, civili și militari, sêraci și bogati nisuiau frățeșce a suprimă réul, ce amenință omenimea, ca un bălaur neîmpăcat.

Pe strade, prin piațe și locuri publice, alergă mulțimea îngrozită. Din turnul bisericelor sunau clopotele lugubru, capelele suflau marșuri funebre, câte un părinte, prieten ori dușman, se ducea la locașul etern.

Locuitorii întregului oraș, erau iritați de cumplita spaimă, numai în casa învățatorului stăpăniă linișce.

Din tôtei numai Pepita porta frică, dar Stoicu șcicia vorbi de încântămintele ce farmecă un suflet, și-o imaginație tineră.

Când omul e neatins de colțul amăgirilor, ênsuș uritul pare frumos. Rideau veseii de Elmira, ce bucuros ștergea „luna august“ ca pe una plină de fatalism

— Ești ca Casandra, scumpa mea, — dicea Pepita, neșciind că asta lună aduse Elmirei odată atâtea, apoi i răpi tot.

Pe neașteptate fu Stoicu chemat, în niște cause de preț familiar.

Plecarea eră pe 30 iuliu.

Sta gata de cale, înaintea Elmirei și-a Pepitei ce își ascundea emoțiunea cu acul și fôrfece.

O tristetă neinvinsă plană asupra acestei despărțiri, în aparință scurtă și fără pericol.

Cu gândurile pe grigi, antăiele cuvinte a Pepitei tradară preocuparea.

— Așă dară pleci? — întrebă ea.

— Da! — dîse cu glas pe care îndeșert i da velsia îndatinată. Asigurarea bêtrănilor, asigurarea proprie, de care nu aș amintî, me silesc a ve pârăsi pe puțin...

— Oh! Elmira avea drept, a se teme de luna viitôre. Depărtarea dtale e tristă, pentru noi.

— Nu chiar pentru dvostre, dar pentru mine ve spun: e fôrte durerôsă.

— Eh! galanterie? De ar fi alta, nu ai plecă șciind că în 5 august avem concert Remăi?!

— Elmira! spune-i că sînt înlêmplări ce dispun de noi, cari fără voie ne răpesc din locurile ce nu am pârăsi în veci. Spune-i, că trebuie sê .. merg... Oh! Pepita, cređi dtă că nu me despart cu inimă mahnită? Șcic Ddeu! e cea mai durerôsă despărțire ce avui. Ferice voi fi numai intrând aici, și primind un ait drept...

— De e așă, mergi! — dîse ea, nu uită a gândi în 5 la noi!

Fața ei luă o nobilă serioșitate, ier ochii reoglin-dau adevêrată dragoste. O flôre galbină ce-i decorase pêrul negricios, pică. El o aredică, o puse la gură, cerênd'o prin o tamică privire.

— De suvenire... de suvenire! — șoptiră buzele, pân ce înrumeni ca o roză.

O! epocă de aur, când sufletul înnălțat de sublimitatea unui simț Dumneșcesc, se îndestuleșce cu o galieșie, ori stringere de mână!

Adevêrat! amorul din inimă e sânt: nu are pretensiuni. Pentru el o flôre, are prețul unui tesaur.

Dar câți nu necinștesc acest simțimênt, confundându-l cu acel interes ce uneșce moși, și înjugă dôi fînțe la un car de pécate?

Stoicu mai schimbă niște vorte cu ceialalti a lui Scurtescu, niște priviri de credinciosă iubire cu Pepita; un adio! adu-ți aminte marți de noi, și trăsura porni repede. Dar el mai găsi vreme a se întôrce salutând, până ce un colț al stradei, îl ascunse.

Un moment tăcut sosi, apoi durerea învinse. Fără sfiire se aruncă Pepita în brațul dômnei Scurtescu, dicênd:

— Oh! mătușă, cum te dore inima după o personă iubită!

Ênsaș indoioșată i șterse lacrimile ce curgeau și-rôie. Ori când ar fi condamnat fela ce boceșce un june. Acum eră stebătută... credea că afară de stimă, esistă o alta legătură... mare... nemărginită.

În fața ei stătù Elmira, repetând încet: „Amorul ântâi e gata a așteptă, a se jertfi, el nu pôte uită, nici a strămută; e credincios aici și în cealaltă lume!“

Eră brezdată în suflet, neșciind, că chinul i se

trage din o sacră simțire, închisă în inimă. Neșciind, că își rostеше propria sentință . . .

* * *

1 august sosi, după aceea lege a naturii, ce reînnoiește an după an. Căldura ținea încă, țipete tânguioase dovediau, că morțea nu se îndestulise de sece-rișul seu

Elmira frunzăriă diariul, când intră Pepita în un vestmēt bine potrivit, ce desemnă rotunzimea bustei, și aretă albeța gâtului. Sta gata de biserică. Elmira își luă cărticica de rugăciune, căci mama ei eră una din acele fiice de preot, cari în copiii lor încep sânta misiune, a plântă adevărata religie, și iubire de Ddeu.

Dedate a-și arētă respect persōnelor mai bătrâne, sārutară mâna mamei mătușe nefăgăduind Pepita a re-întorce, căci între ai lor, eră unul se își serbă onomastica. »Negreșit însă ve-oi căută după amēd în pace«, dīse ea cu o inclinare cochetă.

Sōrele își făcuse cursul, umbre mai recorōse invitau în liber.

Pe aleele parcului undulă un public setos de aer, ici colea pe o bancă istorisindu-și câte o pierdere scumpă.

Fetele și soția invētătorului încă ocupară un astfel de loc, asociându-se mai târziu o păreche forte cinstită: preotul și nevēsta sa.

Și conversarea lor gravită pe lângă bōla grasândă, ce apucase ca cōsa în ierbă.

— Eu cred, că dvōstre nu ve temeți de epidemie? — întrebă soția preotului.

— Ba da! dnă, — dīse Elmira. Pepita pōte spune . . .

— Oh! și de ai șci ce am întēlnit, ai consideră frica mea . . .

— Ce a fost? — întrebără eu-toți.

— Hah! pare că imi inghiață sângele. Închipuiți-ve! duceau la cimiter, șese victime în rēnd . . .

— Și aste te-au înfricat?

— Nu numai, că m'a înfricat, o grōză me cutieră . . .

— Oh! contra fricei șci eu lēc, — respunse preotul patetic.

— Care sē fie ore?

— Ascultă! Dta ca nēoșă română cunoșci obiceiul poporului țēran, că venind o bōlă, fete și nevēste dāruesc vestminte, pentru a îmbracă stēlpul hotarului, care apoi isgoneșce tot rēul . . . Hei! ce socoți, face ar lēc și dtale?

— Ah! me riđi dle, nu-i așa? Și Pepita vedēnd risul lor, întonă în felul ei argintiu.

Ajunse acasă după scăpētatul sōrelui, luă Pepita brațul Elmirei. Mână în mână, dōră și gând la gând, pășiau sub feeria unei seri luminōse.

Au mai cāntat odată romanța: »Ultima speranță«, au cāntat cu dor pătimos ca susurul frunzei, ca suspinul filomelei . . .

Nime nu gândiă că așa pe șarful apei, cāntă lebeda murindă . . .

Se despărțiră, făgăduind a se reîntēlni în diminēta viitoare.

* * *

Trecuse de amēd, se aplecă și spre apunere când veni Pepita, cădēnd cu strigăt sfășietor la peptul Elmirei.

— Mama! buna mea mamă a murit, ce o sē fac eu în asta lume fără ea?

Biēta jună lovită ca de tresnet, se lăsă pe scaunul din ambit.

Soția invētătorului i sārută fruntea svēcnitōre,

māngăindu-o, pe cât se pōte asta, când singur ești rupt de durere.

Nenorocita fētă se bătea în desnădejde cumplită, strigând iubita ei mamă . . .

— Mătușă! lasă-me în brațul dtale, căci am pierdut tot . . . tot, — dīse redicāndu-și micile mâni rogând ceriul, că după ce i-a luat mama, sē o ia și pe ea îngrabă . . . îngrabă . . .

Și mila lui Ddeu a ascultat rugăciunea iubitōrei fiice!

În ziua ce a urmat zăcea Pepita în patul morții, jertfa cumplitei bōle . . .

Capul i ardea, pulsul sārriă iritat; frig și sgārciuri de spaimă i tulburară mințea. În chinurile grozave, în foc și ghiată ne mai recunoscēnd pe mine . . . deliră.

Din când în când își veniă în fire, gemea . . . Scurtescu i da medicină, se opunea, dar iērăș dorul vieții o supunea.

(Va urmă.)

Emilia Lungu.

La ce-i înima ore și 'n inimă amor!

— De Coloman Tóth. —

Pe-a tale buze vecinic tot chin și tânguiri,
Mereu te arde gândul trecutei fericiri.
Iubești și nu șci cauza vāpăii ce hrănești;
Tu în trecut ș-acuma cu sufletul trăești.
Te uiți l'acele dīle frumoșe de demult,
Îmi povestești de ele, eu nici că te ascult.
Trecutul este partea-ți, prezentul eu ador . . .
La ce-i înima ore și 'n inimă amor?

Ca pahărel roșatic de spume 'nvălmășat,
Îmi par a tale buze ce tremură 'nfocat;
Nepăsător și fără dorințe le privesc,
Căci ah! și eu în pieptu-mi un dor nebun simțesc.
De alte buze gându-mi aprins, e fărmedat,
Me plec spre ele, însă de mine joc își bat,
Întimpinându-mi chinul c'un zîmbet sdorbitor . . .
La ce-i înima ore și 'n inimă amor?

Vorbești de fericire? O taci, acēsta rază
În plaiu cu flori, nu 'n codru sēlbatic radiēză,
Și înima-mi e codru cumplit, întunecat,
De fulgerul durerii cu spaimă luminat.
Acolo nici o flōre pe sēma ta nu creșce,
Le dāruesc la alta, ce crud le nimiceșce,
Precum eu pe-ale tale, le calc nesimțitor . . .
La ce-i înima ore și 'n inimă amor?

Acea guriț' odată norocul mi-ar fi dat,
Pe când te iubiam încă nebun, invāpăiat!
Dar astfel e femeia, ca arborel sub care
Zădarnic trece riul plāngēnd în a sa cale,
Nu pic' o frunză verde în valul blānd și lin,
Dar după ce inghiață, pe 'ntēpenitu-i sin
Cad frunzele uscate c'un glas tânguitor . . .
La ce-i înima ore și 'n inimă amor?

Tu me iubești pe mine, eu alteia me 'nchin,
Ce pōte unui altul jertfeșce-al ei suspin,
Și tot așa 'nainte . . . amor zādarnicit!
Sūntem ca niște stele ce 'n spatiu neafērișit
S'alungă, și pe-o clipă, ni ne cōșcosem și 'ntālnim,
Ci reci, fără credință, sēm pōt să ni dăm pāșim
Tot singuri pe-al vieții, pe-într-un nor . . .
La ce-i înima ore și 'n inimă amor?

M. Pompiliu.

Mai frumoasă-s așa ?

Despre unele minerale combustibile.

— Studiu geologic-technologic. —

(Înceiere.)

VI.

În România.

În fine, după ce detaiarăm după putință și rece-riță tema de sub cesiune, se aruncăm și unele pri-viri scurte, generale, asupra stării României Libere din punctul de vedere al temei noastre!

România e bogată în minerale combustibile! Re-lațiunile sale geologice consună pe deplin cu ale Ar-delului și ale Galiției, căci acele sunt condiționate prin munții Carpaților. Formațiunea terțiară *caR* putea să fie de mare însemnătate pentru România din punctul de vedere al industriei montanistice! Formarea sării pietroase, care e așa de bine dezvoltată în Ungaria (Ma-rămureș), Galiția și Transilvania, și care s'a așezat din colosala mare a timpului cunoscut în geologie sub nu-mirea „neogen”,* e tocmai așa de perfecționată și în România: ieră mineralele combustibile: cărbunii brunii (gagat, lignit), petroleul, ozokeritul (moldavit seu cêră de pământ) apar în abundență tot în formațiunea ter-țiară, respective în sedimentele neogene. Aci vedem mirăculosa, secreta putere a naturii eterne, care s'a nisuit într'o epocă pôte numai de ver-o 300,000 de ani a produce astfel de corpuri în timpul nostru așa dîcînd absolut necesare!

Cărbunii de pământ se află în masse importante în mai multe locuri ale României, trăgîndu-se unele straturi până în apropierea Dunării până la Cerneț. În Moldova bătrână petroleul e încă aproape de 50 de ani cunoscut, fără însă ca să se fie respectat la început ên-sușirile sale cuvințios, ci din contră: s'a privit de res-pectivii participanți numai ca un cê subordinar, întrebui-țându-se excepțional numai de locuitorii țărani ca unsore de car. Petroleul tenace se află în Moldavia mai nainte pe malurile fluviilor și a riurilor, unde în-notă în forma de steluțe de grăsime, de unde s'a scos și s'a vîndut ca unsore de car, ca cătran (păcură!) Tot d'odată s'a întrebuițat acest oleu ca medicament pentru diferite morhuri de vite; ba întrebuițarea pe-troleului crud trebuie să se afle încă și acum în unele ținuturi — din partea țărănilor — la oi bolnave, în cari casuri se unge pielea acestora cu oleul numit.

Cu exploatarea, destilarea și întrebuițarea petro-leului din Galiția a început și în România liberă a jocă acest product natural un rol mai însemnat în industria modernă! Acea împregiurare, că petroleul și naphta sînt în starea lor naturală-primordială foarte ușor în-flăcăravere și prin urmare sînt foarte periculoase așa din punctul de vedere al esplosiunii, ca și al mirosului ne-plăcut, ce îl desvîltă cu ocasiunea arderei: acêsta împregiurare a împedecat mult timp aplicarea acestui oleu în iluminățiunea arteficiôsă. Numai târdu s'au convins tehnologii, că petroleul trebuie supus unei modifiățiuni mecanice, trebuie adeca destilat, prin ce se detrag cele mai volatile și mai primejdiöse părți constitutive ale oleului respectiv și numai în acêsta stare așa dîcînd rafinată se pôte da rațional comerăului; căci nu se zprinde așa de rapid și nu desvîltă acel miros putu-rôs, care influințeză rêu asupra organelor respirațiunii noastre.

Prima destilare a petroleului crud din Moldova și întrebuițarea sa ca material de iluminat, cade în anii 1857 și 1858. Însă de ore ce în timpurile acele încă

* Neogen se numeșce în istoria pământului acea totalitate a păturilor, care formeză ultimul otar al formațiunii terțiare și care se mărgineșce deci de diluvium.

nu existau în Moldova camere de destilat, de acea s'a transportat oleul esențialmente în starea crudă până la o îndepărtare de 200—300 kilometru, și adeca parte cătră nord până la cele mai de-aprope stațiuni ale călilor ferate, de unde apoi s'a dat „industriei tech-nice”, adeca camerelor de destilat ale diferitelor țeri.

Pentru periodul timpului până la an. 1868 nu se află cu siguritate date statistice în privința acestui oleu, așa și despre persoanele conducătore, care au fost ap-lecate spre aflarea și sploatarea cuprinsului isvôrelor de petroleu nu e — din nenorocire — nimic cunoscut! Numai în timpul mai nou s'au construit camere de destilat în unele locuri, însă folosul se trage eschisiv de industria privată, și de ore ce pân'acum nu există (?) în România liberă nici legi montanistice, nici instruc-țiuni montane-polițieneșci, de acea și căștigul se pră-dêză de dispoșiția unicilor întreprindători mai mult străini.

Mai întregul teritoriu, care se află între riurile Trotu și Taslui, arată însemnate isvôre de petroleu, și adeca oleul se scôte pân'acum numai din acel triunghi (ideal!) a cărui basă deschisă e cătră nord îndreptată, ieră vîrfului lui se formeză de orașul Trotu. Suprafața se urcă la 30,000 hectare, și e ca curiositate de în-semnăt, că pân'acum nu s'a aflat nici o urmă de oleu așa pe malul stîng al riului Taslui, ca și pe cel drept al Trotului. Prin urmare teritoriul oleului se întinde eschisiv numai pe triunghiul otărit de ambele fluvii nu-mite. Starea geografică e aici între 36° și 37° lațime nordică și între 24°—25° lungime estică.

Cele mai însemnate fântâni seu isvôre de petroleu sînt în apropierea Moineșilor, Sălantei și a Comaneș-cilor, care locuri sînt într'o depărtare de circa 25—30 kilometri de Băcâu. Tôte fântânile din locurile numite sînt în general proprietăți private. Posesiunea nemiș-cătore a acestor ținuturi așa de bogate cu isvôre de petroleu se relasă liber unicilor întreprindători fără in-terese de arêndă și fără desdăunarea suprafeței pose-siunii pe un timp nedeterminat, și adeca numai cu acea condițiune, că arêndatorii ocnelor (seu mai bine dîs fântânelor, de ore ce între oenă și fântână este o mare deschilnire!) de petroleu au să dea proprietarului pentru întrêga durare a căștigului o a treia parte a oleului sploatat.*

De acea e materialul crud la locul sploatării sale foarte eftin, și de acea sînt așa mulți întreprindători speculativi-privăți la acele locuri bogate cu oleul caract-erizat.**

Unul dintre cele mai însemnate minerale rêsinoșe a României e acea variațiune a cătranului, care se numeșce cêră de pământ, și care e cunoscută în mine-ralogie sub numele „Ozokerit” seu — de după numele țerii, în care s'a aflat mai nainte — „Moldavit”. Acest mineral apare în apropierea colosalelor straturi de sare petrôsă și a păturilor de cărbuni brunii din Oena, în ținutul Slănicului (Băcâu) și în apropierea Comăneș-cilor. Se deosebeșce de tôte alte specii ale cătranului mai ales prin acea, că nu se aprinde în foc, însă nutreșce flacără și se pôte întrebuiță ca și cêra naturală (de stup) spre facerea luminărilor; în timpul mai nou ser-veșce moldavitul o principală parte constitutivă la pro-ducerea făclilor.

Ozokeritul e o massă amorfă, une-ori de o struc-tură fibrôsă; are o colore verde-închisă seu roșu-brună.

* Veđi „Oesterreichische Zeitschrift für Berg- und Hütten-wesen nr. 7. 1878 Wien.”

** Aici se arată necesară deslegarea următorei întrebări: „Cine se fie proprietarul legal al mineralelor subpămîntesci?” un principiu acesta, pe care se băsêză raționala esploatare a unicilor mini și prin acărei deslegare se perfecționeză — in-dustria montană.

E foarte môle; are un miros plăcut și se topește ușor în foc. Compusețiunea sa chimică nu e până acum determinată, atâta șcim, că cele mai principale părți constitutive sunt: carbonul și idrogenul.

În timpul mai nou sunt mai toți geologii de aceea opinione, că moldavitul e o speciă nedesvoltată de sucin (Unreifer Bernstein germ.) Și fiind că formarea sa cade în periodul formațiunii cărbunilor de pământ, de aceea se poate cu tot dreptul presupune, că nu de parte de locul, unde se află ceră de pământ, trebuie să fie importante straturi de cărbuni mineralici, și prin urmare ar merita atâta osteneală din partea celor chemați, ca să se facă astfel de încercări în locurile de mai susnumite ale României libere, căutând cu seriozitate bunurile naturei ascunse în adâncimea pământului; da! ar merita mai multă atențiune aceste corpuri utile mai vârtos acum, când poporațiunea înmulțitoare detrage tot mai mult teren al pădurilor întinse!

G. Pocrean.

Descânteece din Bucovina.

VI.

De aruncătură.

Și aruncături,
Eși făcături,
Eși țipături,
Eși giunghiuri,
Eși săgeți,
Eși reutăți!
Eși duh necurat,
Duh împelițat!
Nu face dureri,
Nu face supărări,
Nu face strășnicie,
Nu face mânje.
Nu da dureri,
Nu da supărări,
Nu da minte necuviiosă,
Nu da vorbă necuviinciosă,
Eși duh necurat și-l lasă!
Eși duh necurat,
Duh împelițat,
Că de nu-i eși,
Eu te-oiu prăpădi.
Cu toporul te-oiu tăia,
Cu cuțitul te-oiu junghia.
Aruncături
Și făcături,
Țipături
Și giunghiuri,
Săgeți
Și reutăți,
Dureri
Și supărări,
Eși
Și periți
Ca roua de soro
Ca stupitu 'n cărare,
Că de nu-ți eși
Și de nu-ți peri,
Voiu împunge
Voiu străpunge.
Să eși
Să periți:
Din cap

De sub cap,
Din păr
De sub păr,
Din crieri
De sub crieri,
Din urechi
De sub urechi,
Din ochi
De sub ochi,
Din auzul urechilor
Din vederea ochilor,
Din nas
De sub nas,
Din gură,
De sub gură,
Din dinți
De sub dinți,
Din mēsele
De sub mēsele,
Din fălci
De sub fălci,
Din barbă
De sub barbă,
Din grumaz
De sub grumaz,
Din pept
De sub pept,
Din spate
De sub spate,
Din șele,
De sub șele,
Din carne
De sub carne,
Din ciolane,
De sub ciolane,
Din pantece,
De sub pantece,
Din inimă,
De sub inimă,
Din rărunchi,
De sub rărunchi,
Din plămâni,
De sub plămâni,
Din maiu,
De sub maiu,
Din mațe
De sub mațe,
Din șețut
Din născut,
Din picioare,
Din gură vorbitore,
Din toate câte le are.
Din nărțițele nasului,
Din fața obrazului,
Din creșcetul capului,
Din rădēcina părului.
Din mii și sute de vēnuțe,
Din două-deci de degetuțe.
Din mii și sute de incheieturele
Din două-deci de degetele.
Din toate ciolănelele,
Din toate degetelele,
Din toate incheieturelele.
Din creșcetul capului
Până 'n tălpile picioarelor.
Eși duh necurat,
Duh împelițat

Cu rău amestecat.
 Că de nu-i eși.
 Și de nu-i perți,
 Cu maiul te-oiu zdrobi,
 Cu toporul te-oiu tăia
 Cu cuțitul te-oiu junghia.
 Cu furca te-oiu împunge,
 Cu furcuța te-oiu strepunge,
 Cu forfecile te-oiu dumatică,
 Pe ferestă te-oiu aruncă,
 Pe ulița satului te-i luă,
 Pe ulița satului
 Pân' la casa vinovatului.
 I încalică pe casă,
 De pe casă
 I pică pe măsă,
 De pe măsă
 În solnița cu sare,
 Din solnița cu sare
 În blidul cu mâncare.
 Din blid în lingură
 Cu îmbucătură,
 Și cu sorbitură.
 Cu voi să trăiești,
 Cu voi să vecuiești,
 Că acest om n'are
 Nici o stare,
 Cu ce va ține,
 N'are cu ce ve aplică,
 Nici cu ce ve sătură,
 Nici cu ce ve mângăia.
 Ve luați,
 Ve cărați!
 Că de nu ve veți luă
 Și de nu ve veți căra,
 Cu forfecile voi dumatică.
 În drum voi aruncă,
 În pulbere voi mână
 În mare voi țipă:
 Acolo ve veți topi,
 Acolo ve veți prăpădi,
 Ca spuma de mare
 Ca roua de sôre.
 În mare sânt vaci albe,
 Vaci cudalbe,
 În côrne vor luă,
 În picioare vor călcă
 Mii sfărâmi vor sfărâma.
 Acest om rămâne curat
 Și luminat
 Cum e de Dumnezeu lăsat
 Și de popa botezat!...
 Cum întorțe plugul
 Pământul,
 Și scôte
 Petrile tôte,
 Tôte petrile
 Și rădăcinile.
 Care-s acolo făcute
 Și crescute.
 Aruncăturile
 Și făcăturile,
 Țipăturile
 Și giunghiurile,
 Săgețile
 Și reutățile.

Durerile
 Și supărările,
 Nu-s făcute
 Și crescute,
 Ci-s luate
 Și aruncate.
 Tôte aruncăturile
 Și făcăturile.
 Din N. se iasă
 Și se se ducă,
 Să se cam mai ducă
 Pe capul cui le-au făcut
 Și le-a avut.
 Pe capul cui le-a luat
 Și le-a aruncat.
 N. se rămâne curat
 Luminat,
 Cum e de Dumnezeu lăsat
 Și de popa botezat!...
 Nu întorc cămeșa,
 Întorc aruncăturile
 Și făcăturile
 Țipăturile
 Și giunghiurile,
 Săgețile
 Și reutățile,
 Durerile
 Și supărările,
 De pe capul lui N.
 Să se ducă de unde-s venite.
 N. se rămâne curat,
 Luminat,
 Cum e de Dumnezeu lăsat
 Și de popa botezat.
 Cine-a făcut cu lucru rău
 Eu întorc cu Dumnezeu.
 Cine-a făcut cu drac
 Eu îl strepung cu ac.
 Dela mine descântecul
 Dela Dumnezeu darul!

N o t e.

Decă cineva cade într'o hălă grea așa, că nici de-
 cum nu-i vine a lucra, ci tot una stă supărat, seu i
 vine dor numai de ducă, seu alte cugete rele îl cu-
 prind, se crede că atare vrăjitoare seu vre un dușman
 ôre carele i-a aruncat niște farmice în cale, și el de-
 aceea s'a bolnăvit așa de rău, pentru că a călcat în
 aruncăturile aceste. Deci, voină a se vindecă, nimică
 nu-i pôte așa de lesne și de bine ajuta, ca descântecul
 acesta, decă se descântă hainele cu cari este cel bol-
 nav îmbrăcat.

Descântătôrea, o româncă din Vatra-Dornei, care
 mi-a dictat descântecul acesta, când voiește să des-
 cante de „aruncătură“, ie maiul cel de bătut cămeșile
 și dând cu dunga acestuia peste cămeșa bolnavului, ros-
 tește versurile descântecului dela început și până la :

Eși duh necurat,
 Duh împelițat.

Când sosește aice, lasă maiul de-o parte și ie un
 topor în mâna dreaptă ieră un cuțit în mâna stângă și
 cu aceste dă apoi de pe de laturi spre mijloc, adeca
 cu cuțitul spre mâneca dreaptă a cămeșii, ieră cu to-
 porul spre mâneca stângă, rostind versurile descân-
 tecului până la :

Aruncături
 Și făcături...

Aice lasă cuțitul și toporul de-o parte și ie o furcă de fer și o furculiță. asemenea de f.r. și împungând cămeșa cu furca în măneca dreaptă, ier cu furculița în măneca stângă, rostește mai de parte cuvintele descântecului până la :

Cum întorce plugul
Pământul . . .

Sosind până aice, ie ferul cel lung al plugului și rădicând cu dânsul cămeșa în sus, rostește cuvintele descântecului până la :

Nu întorc cămeșa.
Întorc aruncăturile
și făceturile . . .

După ce a rostit și aceste versuri, ie trei cățeii, adecă trei fire de usturoiu și-i înșiră c'un ac pe o ață, și după ce înșiră căteii aceștia, ie cămeșa și ducându-se cu dânsa afară și băgând mâna dreaptă în măneca stângă, ieră mâna stângă în măneca cea dreaptă, astfel întorcându-o, rostește cuvintele descântecului până la :

Cine a făcut cu lucru rău,
Eu întorc cu Dumnezeu.

După acesta se întorce cu cămeșa în casă, ie acul și cu usturoiul întins pe ață și împungând cămeșa cu acul în semnul crucei, rostește versurile descântecului până la sfârșit.

Ieră după ce, în modul acesta, a sfârșit de rostit întreg descântecul, încheie prin cuvintele: „În numele tatălui și a fiului și a sfântului duh, amin!“

Acăsta e întreaga procedură prin care crede descântătorea, că cel bolnav de „aruncătură“ se poate însănătoși.

BCU Cluj / Centrul U

S. FI. Marian.

SALON.

Un maial la Cernăuți.

— Escursiunea Societății academice „Junimea“ în pădurea Horecea. —

După trecerea unor momente de desfătare, este o plăcere foarte mare să stăm puțintel și să revocăm în memoria noastră decursul acestora. În așa un stadiu par că le resimțim, ne petrecem de nou, căci suvenirea fie-cărui minut ni redestăpă niște simțiri delicioase. În starea acăsta me află eu în momentele prezente.

Societatea academică română „Junimea“ dela universitatea Francisco-Iosefină din loc a avut buna idee de a arangia în 8 iunie o escursiune în păduricea Horecea, depărtată 1/2 oră dela Cernăuți. Nefiind Junimii siguri de un public numeros, decisera mai întâiu a ține o ședință generală publică, ce avu să se încheie cu un banchet. Aice în Cernăuți sunt deja câțiva ani de când au eșit din us maialurile îndătinate, și de acea dubitau academicii români ori de vor avé mai mulți participanți la acăsta festivitate curat românescă.

Dară Românimea locală și în cătva și din giur s'a arătat și acuma ca și todeuna simpatică și călduroasă pentru tot ce este național. Forțe multe familii întregi și exclusiv române au făcut parte la acăsta escursiune. Românii de aice au reportat și acuma o victorie mare în favorul renumelui nostru; ea a combătut cu fapte evidente și a delăturat prejudiciile străinilor despre socialismul român, dându-li ocasiunea spre a-și schimbă convingerea sinistă despre noi în privința acăsta.

La 4 ore p. m. fiind adunat un public numeros de ambele secse, se deschise festivitatea cu cântarea imnului festiv: „În țera mândră a fagilor“ etc. esecutată de corul bravei Societăți „Junimea“. Eră un ce pētrunđetor cântecul acăsta în natura liberă și domnind o tăcere mare. Apoi luă cuvēntul vice-președintele „Junimeii“ stud. filos. dl Telegă, carele salutând oșpeții adunați și mulțămindu le în numele Societății pentru participarea lor numerosă, esprimă decisiunea comitetului arangiațor de a schimbă programa în favorul oșpeților și a lăsa tinerimea să jöce. Dansul s'a început cu jocul național „Hora“ și s'a jucat și „Romana“, care a reușit de minune bine, ceea ce nici ne prinde mirare, de örece la noi jocul acăsta nu se jöcă numai la baluri și festivități publice, ci și la petreceri mai mici în case private. În decursul petrecerii au mai esecutat corul și alte cântece, cari tôte ne-au surprins prin esactitatea cu care fură cântate.

Pe când tinerimea se petrecu jöcând, bătrânii se petrecură între olaltă și se rădicară și toaste. Stud. filos. Lazar Vicol ne surprinse prin o orățiune entusiasmată, asemene și stud. teol. Georgescu, care cuvēntă întru prosperarea și inflorirea Societății academice „Junimea“ de care face și el parte ca membru.

Dintre oșpeții mai însemnați amintim pe baronul Petru Vasileco cu soția, archimandritul stavrofor Miron M. Calinescu, redactorul foi „Aurora“ Ioan Bumbac, adjunct. Vasile Morariu, căpitanul dela reg. de infanterie 41 Constantinovicu etc. etc.

Eră o plăcere a privi și eram farmecați vedēnd atâte june romăncuțe, frumoșe și plăcute ca niște îngeri inocenți conduse de brațele bravilor cavaleri români sburând în joc la sunetul violinelor. Cu bucurie constatez, că toaletele damelor erau simple, însă de un gust esemplar; colorile rosa, albastru, cenușiu deschis și galben au predominat. Petrecerea a durat animată până la 11 ore sēra, unde apoi se imprășciară oșpeții ducēnd cu sine suvenirile cele mai plăcute, și dorind ca brava Societatea „Junimea“ să li mai ofere atari ocațiuni unde să se pötă petrece așa bine. Onöre junilor academici și mulțămită publică!

Locul Horecea are și o însemnătate istorică. Aice a fost și o mănăstire, care însă fu desființată de împēratul Iosif II care sörte a împărțit-o cu multe altele. Ea fu întemeiată în anul 1712 de un călugăr, al cărui nume nu este cunoscut. Călugării cum numai simțiră despre desființarea mănăstirii lor, nu așteptară nimica, ci-și luară cu sine tötă averea mișcătoare, uricelc și prețioșele mănăstirii și trecură cu ele în Moldova. De acea nu se șcie cu siguritate nimica despre starea acăstei mănăstiri. Aice fu strămutat seminariul clerical dela Sucēvă, unde remase până la anul 1800, când se transpuse apoi la Cernăuți. Tôte zidurile de prin giur, cari formau chiliile călugărilor s'au dērimat și materialul s'a întrebuintat spre alte scopuri și acăsta cam cu 50 ani înainte, după cum se istorisește. A rămas numai bisericica ceea ce esistă și ađi, și în podul ei se pot și acuma vedé chiliile călugărilor. Tocmai de-asupra altariului se se fi aflat chiliia prepositului lor, care se și diferește de celelalte chilii prin acea, că are 3 ferēști, pe când celelalte numai căte una.

După o altă tradițiune, căreia însă i lipsește tötă basa istorică, se fi fost întemeiată mănăstirea acăsta de împērătēsa Catarina II din Rusia cu ocasiunea visitării unui favorit al ei, care se află în părțile acăste în luptă cu Turcii. Aice se fi scăpat ea de un pericol ce-i amenință viēța, și în memoria scăparii se fi întemeiat ea mănăstirea. E drept că ea se amintește între ctitorii bisericeii. Dară că mănăstirea se se fi întemeiat de ea, se pare a fi numai o anecdotă istorică.

Mihaiu.

Mai frumoasă-s așa ?

Abia a trecut luna de miere. Dar bărbătețul s'a dus de-acasă. A trebuit să se ducă. El este ampoi. Caută să se supună ordinilor mai înalte.

Căci sînt crudeli mai-marii. Ei nu respecteză nimica. Nu le pasă, că subalternul lor abia că s'a înșurat, că are nevastă frumoasă care nu p'ote trăi nici un minut fără el. I-au dat o însărcinare. L'au despărțit de soția sa.

Au și plâns dînsa la despărțire. Dar au plâns și de atunci, de cînd e singură. Și de atunci a trecut un timp îndelungat. Trei zile.

Dar în fine norii întristării dispar. Orisonul devine mai senin. Dînsa a primit scrisore dela bărbătețul seu, că încă în ziua aceea are să sosescă acasă. Ah! ce bucurie.

Primul gând al ei fu să se îmbrace frumos, ca bărbătețul s'o revadă frumoasă și să-i tot placă de ea.

A și îmbrăcat pe rînd mai multe rochii, dar le-a desbrăcat ierăș, sperînd că 'n alta va fi mai frumoasă. Și îmbrăcîndu-le, se tot întrebă: „Mai frumoasă-s așa?” Într'un astfel de moment o reprezintă ilustrațiunea din acest numer.

Și e atât de neliniștită. Se teme, că bărbătețul nu o va găsi destul de frumoasă.

Ea nu știe, că ori ce să 'mbrace, este tot frumoasă, căci posedă farmecul ce inspiră amorul.

J. V.

E e h o.

Un poet tînr ș-a dus lucrarea la un scriitor renumit, rugîndu-l să o cetască și să tragă cruce peste pasagele nereușite.

Mai tîrziu poetul se prezintă la scriitor și spre mirarea lui vîdă, că în lucrarea lui nu este nici o cruce.

— Nici o cruce! — exclamă el cu bucurie.

— Dar frățioare, — răspuse scriitorul, — ar fi trebuit să fac un cîntec întreg

*

Un ore cine suferia de mai mult timp de sărăcie. Auzîndu-se vorbind d'o cărturăresă renumită, se otări într'o bună dimineață să se ducă la dînsa și o întrebă:

— Cît am să mai sufer cu sărăcia asta?

— Doi ani. — i răspuse cărturăresă.

— Și apoi?!

— Apoi, o să te obișnuiești cu ea!

*

Un aforism.

Ferește-te de brune, bagă de seamă la cele blonde și lugi de celelalte!

*

lăcă opiniunea a trei văduve în privința căsătoriei.

Întăia văduvă: Am fost fericită în căsătorie, pot să mai lu încă, am să mă mărit.

A doua văduvă: Am fost nenorocită în căsătorie, am speranță căm să fiu fericită în a doua, me voi mărită.

A treia văduvă: Am fost fericită în căsătorie, nenorocită în a doua: trebuie să-mi încerc norocul, am să mă mărit încă odată.

*

În Siberia să fi erupți oșercari turburări.

Se dice, că Ignatieff aflînd acesta, să fi dat ordinul în guvernamentul siberian, că în cazul decă tulburarea nu se va liniși, poporăciunea se va transporta la — Petersburg.

Literatura și arte.

Dr. G. G. Meitani, unul din cei mai valoroși publiciști ai României, continuă interesantele și instructivele sale „Studii asupra constituțiunii Românilor”. Dilele trecute a apărut broșura VI, care se vinde în librăriile dela București cu 5 lei exemplarul.

Studiu militaresc. Dr. Mavrodin, căpitan în armata română, a scos de sub tipar o lucrare a sa intitulată: „Notițe asupra teatrului de rebel al Dunării de jos și ale țerilor învecinate”, redactate spre a servi la apărarea României.

Statua lui Ștefan cel mare, care asemenea a fost espusă în „Salonul” din Paris, zilele aceste se va trimite la Iași. Sculptorul, dr. Frémiet, va merge însuși la Iași, pentru a supraveghia așezarea operei sale. „Binelui Public” i se scrie din Paris, că pe acolo se crede, că ceremonia inaugurării se va face în iuliu. Frumoasă sărbătoare pentru întreaga Românie și pentru Iași în particular! Poetul lui Ștefan cel mare, nemuritorul Alecsandri va saluta bronzul eroului, ajuns pe pământul Moldovei.

Mihail și Sécuii. Tabloul astfel intitulat al dlui Demetrescu Mirea, după închiderea „Salonului” din Paris, se va espeda în România la București, unde va fi espus spre vederea publicului. Se crede, că acest tablou va deveni proprietatea museului național.

Noțiuni de istoria literaturii universale de dr. M. C. Florentiu, partea I cuprîndînd istoria tuturor popoarelor, până la finele secolului XV a eșit de sub tipar la București și e de vîndare pe la librării pe prețul de lei 1.25.

C e e n o u

Sciri personale. Dr. V. Alecsandri a mers din Franța în Anglîteră și actualmintre petrece la Londra, de unde se va întorce peste curînd în țară. — Dr. Tocilescu în escursiunea ce a făcut la Adam Clisi a desgropat statui și colone de pe timpul lui Iustinian, foarte însemnate din punctul de vedere istoric și al tradițiilor noastre. — Dr. dr. Absolon Todea a făcut în Budapesta cenzură de advocat și precum aflăm își va deschide cancelăria la Bistrița.

Hymen. Dr. Francisc Hossu Longin, advocat în Deva, la 29 maiu ș-a încredințat de soție pe domnișora Elena Pop, fiica dlui George Pop proprietar în Băsești, Selagin.

Premiile espositiunii din Sibiu. Dilele trecute s'au espedit esponenților medalile și diplomele de merit și de recunoștință. Cam tîrziu, căci de sigur pedecile au fost mari și astfel trebuie să escusăm comitetul espositiunii, care n'a putut să incheie încă nici raportul seu despre succesul espositiunii, încât publicul nici acum nu știe, care a fost rezultatul material al acelei espositiuni?

Teatru românesc la Beiuș. Tinărima română din Beiuș a arangiat în duminica trecută, la 11 l. e., o reprezentațiune teatrală în acel oraș, în folosul fundațiunii pentru studenții săraci și a pompierilor din localitate. Precum ni se scrie, reprezentațiunea a reeșit bine. De și timpul a fost ploios, s'a adunat un public destul de numeros, atât din localitate, cât și din giur. Întăia se jucă piesa: „Pétra din casă”, comedie în 1 act de V. Alecsandri. Diletanții ș-au interpretat cu succes rolurile. Mai mare efect a făcut dșora Aloisia Creț în rolul Marghioletei; asemenea a fost aplaudată și dșora Cornelia Pop în rolul coconei Zamfira văduvă. Dintre dr. au eșcelat Iosif Pap în rolul lui Alec, Ioan Pap ca dr. Franz și Emiliu Marian ca Nicu. După acesta piesă dșora Irina Antal a cîntat cu mult farmec: „Doi ochi am iubit în viață”. Apoi corul instrumental cîntă o „Ardelենă”. A doua piesă fu: „Nunta țerănească”, ta-

blou cu cânturi într'un act de V. Alecsandri. În această au eşelat dşora Cornelia Pop în rolul Ilenutei, dnii Iosif Pap ca Chir Gaitanos, Văcărescu ca Moş Trochin şi Aureliu Eliu ca Titaşan, carele a cântat frumos şi cântecul: „Măi Tătare!“ Reprezentaţiunea se ncheiă prin un cântec melodios al dşorei Irina Antal. care de asta-dată cântă: „Fetă de român sânt!“ şi, din galanterie faţă de publicul unguresc present, un cântec popular unguresc. Laudă pentru succes merită şi dl profesor A. P. Balaş conducătorul tinărimii. După reprezentaţiune urmă danş, care dură cu multă veselie până demineţa.

Industria casnică română. Scriserăm deja, că la Cotroceni s'a instalat o şcolă de ţesut, unde s'au dus meştere din Transilvania şi unde pân'acum o mulţime de fete şi femei au putut să nveţe a ţese după metodele cele mai perfecţionate. Pe lângă acesta, precum aflăm din „Românul“, tot la îndemnul reginei s'a constituit şi o asociaţiune a dōmnelor române pentru dezvoltarea industriei casnice. Graţioasă suverană a onorat această asociaţiune prin prezenţa sa şi a acceptat chiar preşedinţa de onoare. Acesta asociaţiune, la propunerea reginei, pōrtă numirea de „Furnică“. Comitetul diriginţe se compune din următoarele dame: dōmnele Paulina Zaharescu, Iulia Aricescu, Maria Bilcescu, Caterina Butculescu, Irina Cămpinean, Felicia Racoviţa şi dşora Eufrosina Efiate. Acesta societate a şi emis 1000 acţiuni de câte 25 de franci. Acest fond va servi pentru a înfiinţa un bazar în Bucureşti, unde se vor vinde c'un preţ fics produsele industriei casnice.

La Abrud a dōua şi a treia di de Rusalii s'a ţinut adunarea generală a reuniunii învăţătorilor dela şcolile gr. or. din munţii apuseni ai Transilvaniei. Învăţătorul Grigorie Sima a celit o disertaţiune intitulată: „Folosul studiului ştiinţelor naturale şi modul lor de propunere în şcolă populară“. Acelaş a ţinut şi o prelegere practică din catechism. Învăţătorul Ion Motora a dezvoltat o temă din gramatică, vorbind despre „substantiv“. Nicolae Corcheş a vorbit despre „tractarea globului pământesc în anul al şesele de şcolă. Ier învăţătorul Solomon Coniu a propus calculul în şcolă populară. După adunare se ţinū banchet, unde se rostiră mai multe toasturi. Preşedintele reuniunii este dl protopop din Abrud Ioan Gall.

Concert de plugari români. Corul plugarilor români din Semeac, comitatul Cenad în Ungaria, a dat la 23 maiu un concert cu declamaţiuni, care a reeşit foarte bine şi a atras o mulţime de lume. Cu plăcere înregistrăm asemenea şetri din poporul nostru. Corurile vocale populare se tot înmulţesc prin Ungaria şi părţile banatice. Un semn şi acesta, că cultura se respândeşce din ce în ce mai mult.

Societatea academică „România Jună“ din Viena va ţine sâmbetă în 17 iunie st. n. a. c. o şedinţă literară festivă în onōrea Societăţii literare „Junimea“ din Iaşi, cu următoarea programă: 1) Cuvēnt de deschidere, rostit de presidentul Societăţii C. Popasu. 2) „Literatura română înainte de anii 1860. T. Maiiorescu şi direcţiia nouă critică în literatura română“, studiu de S. Haliţia. 3) „Înşiră-te mărgărite“, legendă de V. Alecsandri, declamată de S. Pop. 4) „Ţi-aduci aminte“, poezie de C., musică de Flechtenmacher; cântată cu acompaniament de piano de D. Brătianu. 5) „Serăitorii dela Junimea“, caracteristică de I. T. Mera. 6) Partea primă din „Scrisōrea III“ de M. Eminescu, decl. de N. Popovici. 7) Cetire din „Criticele lui Maiiorescu“, de I. C. Panţu. 8) „T. Maiiorescu şi poezia română“, studiu de S. S. Albini. 9) a) „Hora Griviţii“, poezie de V. Alecsandri, musică de G. Ventura. b) „Rōndunica“, poezie de Bolintinean, musică de Cavadia. cântate cu acomp. de piano de N. Popovici.

Învēţaţi străini la Bucureşti. De vr'o câteva zile au sosit din Viena în Bucureşti dl baron Hopfgarten şi dl Kaufmann, în excursiune ştiinţifică. Dl Hopfgarten şi Kaufmann, serie „Românul“, se ocupă principalmente cu căutarea insectelor microscopice şi necunoscute încă în lumea ştiinţifică. În acest scop au făcut o excursiune la Bănăsa, de unde au luat mai mulţi saci cu pământ. Au vizitat şi museul dlui locot. colonel Papazoglu. Din Bucureşti plecară în România mică.

✓ **Facultate de teologie în Bucureşti.** Sf. Sinod în sesiunea actuală a decis în unanimitate ca facultatea de teologie să se înfiinţeze în capitala României. Dl ministru al cultelor şi instrucţiunii publice a promis, că guvernul, care se sileşce a rădică pe preot la înalta trēptă ce i se cuvine în societate, are să implinescă această dorinţă a sf. Sinod, mai ales, că acum ca nici o altă dată se simte foarte mult trebuinţa de a avē preoţi spre a face ca cultura morală şi intelectuală a poporului să înainteze pe baze adevărate solide.

✓ **Societatea „Petru Maior“** a junimei române budapestane se crede datōre a-şi exprima profunda mulţămită pentru maritimōsele contribuiri ale acelor PO. Domni, cari s'au îndurat a-i întinde ajutor material şi în anul presente, precum urmēză: 16) Lista dlui A. Erdōssy din Ráksa: A. Erdōssy 5 fl., I. Szerbăli, V. Csora, I. Dunca, G. Gogia, A. Huban, M. Rednic, I. Popu, G. Corbay câte 1 fl., A. Breban 40 cr., S. Erdōssy 30 cr., S. Anderco 40 cr., I. Fuesek 50 cr. Suma 14 fl. 60 cr. — 17) Lista dlui D. Negrean din Beiuş: D. Fekete, Stefanica, V. Ignat câte 1 fl., D. Negrean 1 fl. Suma 4 fl. — 18) Lista dlui E. Trăilă din Oraviţa: I. Tamaşel 3 fl., dr. A. Maniu 3 fl., P. Ciomperiu, A. Popescu, A. Philipoviciu, B. Muntean, I. Lepa, I. Novac, S. Măngica câte 1 fl., E. Trăilă 2 fl. Suma 15 fl. — 19) Lista dlui I. Pap din Ilba: I. Pap 5 fl. Suma 5 fl. — 20) Lista dlui G. Serb din N-Pel: G. Serb 3 fl., G. Petroviciu 3 fl., V. Avramuţ 2 fl., I. Moca, F. Gergaru, Moţ Crăciunescu, D. M. Ardelean câte 1 fl., M. Raţ 2 fl. Suma 14 fl. — 21) Lista dlui Ilariu Duvlea din Făgăraş: A. Meţian, dşora H. Popescu, dna I. Roman, I. Cepeş câte 1 fl., I. Duvlea 5 fl. Suma 9 fl. — 22) Lista dlui V. Borgovan din Gherla: I. Anderco 2 fl. 50 cr., I. Pap 50 cr., V. Pordea 25 cr., A. Anton 50 cr., „Amicul „Familiei“ 50 cr., I. Hodorescu 50 cr., V. Pop 25 cr., V. Borgovan 50 cr. Suma 5 fl. 50 cr. — 23) Lista dlui dr. Ilarion Puşcariu din Sibiu: Il. Sa N. Popea 5 fl., dr. I. Puşcariu 3 fl., N. Frateş 2 fl., dr. I. Moga 2 fl., A. Lebu 2 fl., N. P. Petrescu 1 fl., dr. I. Nemeş 1 fl., dr. A. Brote 1 fl., F. Uhaiu 2 fl. Suma 19 fl. — 24) Lista dlui Mihuţ din Beiuş: I. Roman 3 fl., C. Boiţ, T. Fassie, P. Mihuţ câte 1 fl. Suma 6 fl. — 25) Lista dlui S. Popoviciu din Karczag: S. Popoviciu 5 fl. Suma 5 fl. — 26) Lista dlui S. Poruţ din Timişōra: M. Barbu 1 fl., I. Andreaviciu 1 fl., M. Nediciu 1 fl., Argane 50 cr., M. Pascu 1 fl., E. Cioban 1 fl., Ursulescu 10 cr. Suma 5 fl. 60 cr. În fine ne exprimăm cea mai caldursă mulţămire Ilustr. Sale dlui I. cav. de Puşcariu pentru ostenoala cu care a adunat la sine obolul destinat Societăţii noastre. Budapesta 25 maiu st. n. 1882. În numele Societăţii Georgiu Ilea secret. ca v.-pr. subst. *Demetriu Horvat* cass. Soc.

A murit: *Florian Pop*, magistru în farmacie, la Bucurdea vinōsă în 4 l. c. în etate de 27 ani.

Cronica lumii.

Tinărimia română la Paris. Se scrie din Paris, că la concursul musical în pensionatul dnei de Baral, tinerele române cari îşi termină acolo educaţiunea au câştigat un foarte frumos succes. Membrii societăţii studenţilor români au serbat în sēptēmăna tre-

culă terminarea lucrărilor pe anul acesta printr'un prând. De curând ierăş a obţinut un tiner diploma de doctor în medicină.

Ceremonia înmormântării lui Garibaldi la Caprera a durat până la 5 césuri séra. Mai bine de 300 societăţi erau represintate, şi, printre ele, acele dela Marsala, care au purtat coşciugul, ce eră acoperit cu sutimi de coróne. Vice-preşedintele Alfieri, în numele senatului, preşedintele Farini, în numele camerii, ministrii justiţiei şi resbelului d. Zanardelli şi generarele Ferrero, deputatul Crispi, amic particular şi fost soţ al lui Garibaldi, au rostit discursuri, care tóte, au fost fórté mult aplaudate. Coşciugul a fost depus la cimitir în sgomotul salvelor d'artilerie ale vaselor „Washington” şi „Carriodi”. Timpul a fost fórté urit.

O esoposiţie comercială pe apă. Englesii au avut ideia de a organisá o esoposiţiune comercială pe apă. Un vapor de 3000 tonne, „Vice-regele”, fu acum echipat la Londra, şi va primí numai de cât o mare cantitate de produse ale esopositorilor englezi. Va face cercuitul pământului şi se va oprí în principalele porturi din diferite ţeri. Scopul acestei întreprinderi nóue e de a pune sub ochii cumpărătorilor străini specialitatea manufacturilor din Londra, Birmingham, Manchester şi din alte mari centre industriale, şi de a le usură astfel greutatea de a veni în Englitera. „Vice-regele”, ale cărei cabine şi chiar puntea vor fi transformate în săli de esoposiţiune, va trece Gibraltarul, va traversá Mediterana, canalul de Suez, va visitá Ceylanul, India, Australia, Fidji, Tasmania, Capul de Buna-Speranţă, Madera etc. „Vice-regele” va fi ajutorul călător pentru tóte ţerile.

Zola şi averea sa. Pe pagina ántáie a romanului lui Zola „Pot-Bouille” găsim nişte cifre fórté interesante şi care ne dau o idee fórté lámurită despre cărţile tipărite şi cari sânt scrise de romancierul contimporan al Franciei, Emil Zola. Acésta statistică ne dá puţinţa a calculá şi totalul sumei primite de celebrul scriitor pentru munca efectuată. Iécă lista romanelor cari s'au vëndut în următórea cantitate de esemplare: La fortune des Rougons 16 mii es. La Curée 24 mii es. Le ventre de Paris 21 mii es. La Conquête de Plassans 16 mii es. La faute de l'abbé Mouret 23 mii es. Son excelence Eugène Rougon 16 mii es. L'Assomoir 97 mii es. Une page d'Amour 43 mii es. Nana 116 mii es. Total 372 mii esemplare. Alte opere ale lui Zola, novele, poveşti, articole critice, opere de teatru şi romane cu cari şi-a început cariera sa autorul, ca de exemplu „Teresa Tahet” etc. nu s'a tipărit de cât într'o mie séu dóue mii de esemplare un singur roman „Le Roman Experimental” s'a tras în şese mii de esemplare, aşá că tóte scrierile lui Emil Zola cupun 19 volume, cari s'au tipărit în 408,000 de esemplare. Pentru tóte aceste scrieri Emil Zola a primit 222,000 franci. Suma nu este mare, decă nu vom perde din vedere că autorul a primit-o în decurs de 10 ani, ceea ce face că pe an el n'are de cât câte 20,000 franci. Acesta este salariul ordinar în Europa a unui colaborator talentos. Rochefort, pe când a fost redactor la „Figaro” avea léfă de 30,000 franci pe an. Sardou primí pentru una din piesele sale de teatru 100,000 franci. În ceea ce priveşce scriitorii ca Daudés şi Zola, apoi, după cum o şcim, ei nu primesc în momentul de faţă de cât 50 centime pe linie pentru colaborarea lor la diarele cotidiene. În „Pot-Bouille” sânt 20,000 de linii, aşá că proprietarii diarului „Gaulois”,

a plătit pentru acest roman 100,000 franci lui Emil Zola, pentru munca sa d'un an de zile.

Societatea biblică. O interesantă statistică a fost comunicată la al 78-lea meeting anual al Societăţii biblice britanică şi străină, ţinut zilele aceste la Londra sub preşedinţa lordului Shaftesbury. În cursul anului 1881, acésta societate a respândit în Regatul-Unit 1.509,000 esemplare de Biblie séu alte cărţi sante; ş'afară din ţeră 1.429,000 adeca un total de 2.938,000 esemplare. Dela fundarea sa, numărul bibliilor respândite d'acésta societate, se urcă la 93.953,000. Comitetul a luat mészuri în anul din urmă, se întindă câmpul de acţiune al societăţii în India, China, Persia şi Japonia. S'au creat dóue noi agenţii, una pentru Africa septentrionale ş'alta pentru Malaesia; o a treia agenţie are să fie creată pentru Siberia. Un agente al societăţii a pětruns din nou în Turkestan. În Europa, societatea biblică a trámis să călătoréscă anul din urmă trei sute colportori, şi n celelalte părţi ale lumii dóue sute.

Ghicitură din istoria naturală

de Eufrosina Sanzian.

Un pom fără cap îmbrătoşeză un mort.

Mortul strigă vătându-se: „Vai de mine, acum trebuie să mor!” Iér decapitatul i respunde: „Nu-ţi fie frică! Până ce eu mai am un picur de viétă, tu nu vei peri, ci din contra améndoi împreună în viitor vom atrage atenţiunea ómenilor la eleganţa nóstră”.

Ce e acesta, iubite cetitor?

Terminul de deslegare e 25 iunie. Ca totdeauna, şi de asta-dată se va şerti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 19: „Auru, London, Ersilia, Şincai, Argeş, Nume, Dar, Romulu, Ierusalim”.

Literele iniţiale cetite de sus în jos dau numele: „Alesandri”, iér cele finale cetite de jos în sus dau numele: „Muresianu”.

Bine l'au deslegat dómnele şi domnişórele: Maria Iieş n. Pap, Emilia Onciu n. Ciavoşchi, Iconia Borca, Matilda Popa, Georgina Popa, Eufrosina Popescu, Agapia Crişan, Silvia Tamaşdan, Zoe Micşunescu, Amalia Moldovan şi dl Ioachim Muntean.

Premiul fu căştigat de dşóra Amalia Moldovan în Brusturi.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.		Numele sântilor şi sərbătorile.	Sórele resare		Sórele apune
	st. v.	st. d.				
Duminea	6	18	Păr. Visarion.	3 44	8 18	
Luni	7	19	Muc. Teodot.	3 44	8 18	
Martí	8	20	Muc. Teodpr Strat.	3 44	8 18	
Mercuri	9	21	Păr. Chiril.	3 44	8 19	
Joi	11	22	S. M. Timoteu.	3 44	8 19	
Vineri	12	23	Ap. Bartal şi Varn.	3 44	8 19	
Sâmbeta	13	24	Cuv. P. Onufrie.	3 45	8 19	

Avis. Semestrul prim se va încheiá acuş. Abonanţii sânt rugaţi a-şi rennoi de timpuriu abonamentele. Condiţiunile se află însémnate în fruntea foii

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.